

Banken moeten afhandeling debacle met derivaten niet als strafcorvee zien

Patrick van Gerwen is eigenaar van Cadensio.

Bij gebrek aan voortgang bij de banken verscheen eind januari een extra tussenrapportage van de Autoriteit Financiële Markten over de uitvoering van de compensatieregeling aan ondernemers met rentederivaten, een product dat ondernemers met een krediet moest beschermen tegen een rentestijging. Die regeling voeren de banken onder maatschappelijke druk uit, omdat zij niet aan hun wettelijke verplichtingen hebben voldaan bij het adviseren van renteswaps aan het mkb. Uit het rapport bleek dat de banken flinke vorderingen hebben gemaakt in het versturen van compensatiebrieven naar hun klanten. Maar maken banken ook vorderingen in het voorkomen van de volgende schadeclaim?

De afhandeling van het derivaten-debacle is een flinke stap verder gekomen. De definitieve afwikkeling zal naar verwachting nog zeker tot eind dit jaar doorlopen, maar de algemene tendens bij de toezichthouder is toch wel dat de laatste hechtningen gezet zijn en dat dit dossier van de intensive care kan. Voor veel gedupeerde klanten zal dat na jarenlange discussies zo zijn, voor andere

belangrijke stakeholders ligt echter nog een belangrijke vraag open.

De totale schade voor de banken loopt namelijk, inclusief de operationele kosten voor de uitvoering, naar de €2 mrd, zoals het FD in augustus 2018 berekende. Rabobank had op dat moment al €950 mln opzijgezet en ABN Amro €773 mln.

Deze schadebedragen zijn dus van vergelijkbare omvang als de schade die Rabobank ondervond van de liborfraude en de boete die ING kreeg opgelegd voor de witwasaffaire.

Beide kwesties leidden tot het vertrek van prominente leden van de raad van bestuur. Op die manier gaf de bank een signaal, niet alleen naar klanten, maar vooral ook naar aandeelhouders en andere belanghebbenden.

De schade vanwege de grootschalige verkoop van rentederivaten in het mkb is echter nog ernstiger. Er is namelijk geen sprake van een 'geïsoleerde' overtreding bij één bank, maar van gelijktijdige misstanden bij alle Nederlandse grootbanken. Naast de financiële impact is dus ook de maatschappelijke impact enorm.

Dat werpt fundamentele vragen op voor de betrokken banken, net als voor de betrokken toezichthouder AFM.

Toch lijken de banken het afhandelen van het derivatendebacle als een soort van strafcorvee te presenteren, in schril contrast met de eerdergenoemde vergelijkbare grote boetes. Nu gaat het mij er niet om dat er ook deze keer koppen moeten rollen bij topbestuurders. Waar het wel om gaat, is dat je als stakeholder in deze banken zou willen weten wat de raad van bestuur aan 'lessons learned' heeft genoteerd en hoe het beleid van de bank wordt aangepast om de kans op dit soort hoofdpijndossiers in de toekomst te reduceren.

De impact hiervan op de winstcijfers van deze banken is immers enorm ge-

bleken. Als ABN Amro de schade in dit dossier tijdig had kunnen beperken, had de bank bijvoorbeeld zijn jaarlijkse IT-budget over de jaren 2016 tot en met 2019 met 20% kunnen verhogen. In een tijdsgewricht waarin fintech een steeds grotere rol speelt, kan dat een belangrijke impact hebben op de toekomstpositie van de bank.

Op zijn minst bestaat de indruk dat deze banken in hun externe communicatie meer aandacht geven aan investeringen in fintech dan aan de invloed van fundamentele schadeclaims, terwijl de impact van schadeclaims meer aandacht en actieve communicatie rechtvaardigt. Zo zou het interessant zijn om te weten of de bank zijn Parp (product approval and review process) voor nieuwe product- en adviesoplossingen heeft aangepast naar aanleiding van de ervaringen in het derivatendossier. Of dat bonusregelingen en beoordelingssystemen voor medewerkers zijn aangepast, omdat 'sales targets' en beloning mogelijk een belangrijke impuls hebben gegeven aan de massale verkoop van deze producten.

Waarom is de bank tekortgeschoten in de eerste herbeoordelingsronde, waardoor de minister genoodzaakt was rigoreus in te grijpen? Heeft de bank een 'early warning system' ontwikkeld om het ontstaan van dit soort debacles in een vroegtijdig stadium te signaleren en adequaat aan te pakken, zodat grotere schade wordt voorkomen?

Nu de praktische afwikkeling van de derivatenschade naar het einde loopt, lijkt het mij de hoogste tijd voor banken om deze vraagstukken te beantwoorden door deel te nemen aan het publieke debat. En om de uitkomsten daarvan vooral ook te melden aan al hun stakeholders. Want dat er een tweede steen komt, is zeker. De vraag is of de bank in dit opzicht het gedrag van een ezels zal vertonen.

Stakeholders willen weten wat de raad van bestuur aan 'lessons learned' heeft genoteerd